

Nr 61

Kungl. Maj:ts proposition angående stöd till intensifierad skogsvård i norra Sverige, m. m.; given den 22 februari 1974.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

CARL GUSTAF

SVANTE LUNDKVIST

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att åtgärder vidtas för att intensifiera skogsvården i norra Sverige. Beräkningar har visat att skogsavverkningarna i norra Sverige på sikt måste minskas betydligt om inte skogsvården intensifieras. Sysselsättningen i skogsbruket har minskat kraftigt den senaste tioårsperioden och kan beräknas minska ytterligare under 1970-talet. Särskilt hårt drabbas därvid skogslänen. I propositionen föreslås statligt stöd till skogsvårdsåtgärder i inre stödområdet och i Norrlands kustland vilka dels skapar sysselsättning på kort sikt, dels förbättrar sysselsättningsläget och skogsindustrins råvaruförsörjning på lång sikt. Bidragen för budgetåret 1974/75 beräknas till 30 milj. kr.

I propositionen föreslås vidare att för budgetåret 1974/75 anvisas 2 milj. kr. för forsknings- och utvecklingsarbete rörande maskiner och metoder för tillvaratagande av skogsavfall för energiändamål och andra ändamål.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 22 februari 1974.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena ANDERSSON, statsråden STRÄNG, HOLMQVIST, ASPLING, LUNDKVIST, GEIJER, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, CARLSSON, FELDT, SIGURDSEN, GUSTAFSSON, ZACHRISSON, LEJON, HJELM-WALLÉN.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Lundkvist, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *stöd till intensifierad skogsvård i norra Sverige, m.m.* och anför.

I prop. 1974:1 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1974/75 under anslaget Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m.m. (bil. 11 s. 57) beräkna ett förslagsanslag av 10 100 000 kr.

Jag anhåller nu att få anmäla denna fråga.

1 Inledning

I skrivelse den 27 april 1970 har vissa skogsbolag och skogsägareföreningarna i de fyra nordligaste länen framfört förslag till åtgärder för ökad skogsproduktion i länen. Efter remiss har yttranden över skrivelsen avgetts av skogsstyrelsen, arbetsmarknadsstyrelsen, domänverket, skogshögskolan och Svenska skogsarbetareförbundet. Skogsstyrelsen har bifogat yttranden av skogsvårdsstyrelserna i de fyra nordligaste länen. Vidare har länsstyrelsen i Västerbottens län den 15 maj 1970 och Västerbottens läns landsting den 12 juni 1970 med hänvisning till skogsbolagens skrivelse framfört förslag om motsvarande åtgärder.

Förslag som bygger på förenämnda skrivelse har framförts av länsstyrelserna i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län i deras regionalpolitiska handlingsprogram, länsprogram 1970. Förslagen behandlades i propositionen (1972:111) angående regional utveckling ochushållning med mark och vatten. Chefen för dåvarande inrikesdepartementet uttalade därvid att det är angeläget att genom statligt stöd förbättra möjligheterna för en intensivare skogsvård i de fyra nordligaste länen. Föredraganden påpekade vidare att chefen för jordbruksdepartementet ämnade återkomma i ärendet i anslutning till prövningen av skogspolitiska utredningens förslag. Riksdagen (InU 1972: 28, rskr 1972: 347) beslutade emellertid att förslag till norrländskt skogsvårdsprogram borde läggas fram till 1973 års riksdag varvid särskilt borde beaktas skogsvårdsproblemen i Norrbottens län.

Dalarnas socialdemokratiska partidistrikt m. fl. har i skrivelse den 20 december 1972 bl. a. framhållit behovet av ökad satsning på skogsvård i nordvästra Dalarna.

I skrivelse den 5 mars 1973 har länsstyrelsen i Jämtlands län framhållit som angeläget att statliga stimulansåtgärder vidtas för en ökad skogsproduktion och förbättrad sysselsättning i länet. Vidare har samarbetsnämnden för Fyrkanten bestående av representanter för kommunstyrelserna i Boden, Luleå, Piteå och Älvsbyn i skrivelse den 13 mars 1973 bl. a. hemställt om statsbidrag till åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrbottens län. Norrbottens socialdemokratiska partidistrikt och Norrbottens FCO har i skrivelse den 8 oktober 1973 bl. a. anhållit att förslag läggs fram om ökade skogsvårdsåtgärder i Norrbottens län. Slutligen har länsstyrelserna i Västernorrlands och Jämtlands län i skrivelse den 11 december 1973 mot bakgrund av redovisat behov av intensifierad skogsvård i länen som sin mening framfört att ett skogsvårdsprogram kan startas utan ytterligare utredningar.

Domänverket har på uppdrag av chefen för industridepartementet i mars 1973 redovisat en inventering av möjliga åtgärder i dess skogsbruk utanför ramen för ett strikt företagsekonomiskt handlande.

2 Nuvarande statligt stöd till skogsvårdsåtgärder i norra Sverige

Stöd utgår i olika former till skogsbruket. Grundprincipen är i regel att stöd skall ges endast till sådana områden där förbättrade ekonomiska förutsättningar är nödvändiga för att tillgängliga resurser skall kunna utnyttjas på effektivast möjliga sätt. Särskilt stöd utgår till skogsbruket i norra Sverige. Från anslaget *Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m.* kan således bidrag utgå till enskilda markägare i de fyra nordligaste länen. Huvuddelen av anslaget utnyttjas för bidrag inom s. k. samverkansområden nedanför gränsen för svårföryngrad skog medan en mindre del utgår för att fullfölja tidigare planerade åtgärder inom s. k. skogsvårdsområden i lappmarken.

För samverkansområdena gäller att investeringar med stöd av medel från anslaget bör ingå som led i större samlade aktioner för upprustning av den skogliga delen av näringslivet i övre Norrland. Markägarna i ett samverkansområde förbinder sig att samverka vid utförande av bidragsberättigade åtgärder.

Bidrag utgår inom samverkansområden med 50 % av kostnaderna för byggande av skogshuvudväg och med 40 % för annan skogsväg, med 50 % för återväxtåtgärder och med 40 % för skogsdikning och röjning. Bidrag till samverkansområden infördes fr. o. m. budgetåret 1960/61.

Bidrag inom skogsvårdsområden utgår efter år 1960 endast för att fullfölja tidigare påbörjade åtgärder. Bidrag utgår med 60 %, för vägbyggnad dock med 40 %. Dessa åtgärder beräknas vara slutförda omkring år 1980.

Anslagsramen är f. n. 11,9 milj. kr. Sedan verksamhetens början år 1960 har fram t. o. m. budgetåret 1972/73 samverkansområden med en areal av 2,3 milj. ha fastställts. Detta utgör 70 % av den privatskogsmark som bedöms lämplig för områdesbildning. Totalt har under budgetåren 1941/42—1972/73 ca 122 milj. kr. anvisats som bidrag till åtgärder inom skogsvårds- och samverkansområden. Med bidrag ur anslaget har anlagts sammanlagt ca 120 mil skogsbilvägar.

Från anslaget *Bidrag till skogsförbättringar* kan bidrag lämnas till åtgärder för att främja skogsproduktionen på mark som lyder under skogsvårdslagen (1948: 237), dvs. i stort sett enskild mark. Från detta anslag kan bidrag utgå till hela landet. Huvuddelen av anslaget utnyttjas för bidrag till skogsplantering på nedlagd jordbruksmark. I övrigt lämnas stöd till istandsättning av skogar med otillfredsställande skogstillstånd, bl. a. vissa restskogar, till skogsdikning, till åtgärder mot skadegörelse av skogsinsekter m. m.

Bidrag utgår för återväxtåtgärder med högst 50 % av den av skogsvårdsstyrelsen godkända kostnaden. Bidraget till skogsdikning är f. n. 40 %.

Anslagsramen är f. n. 8,5 milj. kr. Av de anvisade rambeloppen under de senaste budgetåren har ca 30 % tagits i anspråk i de sju nordligaste länen.

Under vissa förutsättningar utgår bidrag av *arbetsmarknadsmedel* till skogliga arbeten som utförts som beredskapsarbete. Syftet med de skogliga beredskapsarbetena är att sysselsätta arbetslösa i produktiva arbeten till en kostnad som ligger så nära normalkostnaden som möjligt.

De skogliga beredskapsarbetena har i huvudsak bedrivits i skogsvårdsstyrelsernas och domänverkets regi. De arbeten som främst utförts är skogsväggbyggnad och röjning.

Till skogsvård som utförs som beredskapsarbete på statens skogar utgår bidrag med 100 %. För skogsvårdsarbeten på skogar som lyder under skogsvårdslagen bestäms bidragen efter de regler som gäller för de ordinarie skogsvårdsanslagen. Bidraget varierar mellan 60 % och 25 % av den av skogsvårdsstyrelsen beräknade kostnaden. Härutöver täcks eventuella merkostnader på grund av att arbetet utförs som beredskapsarbete. Ca 90 % av bidragen till skogsvårdsarbeten har gått till de sju nordligaste länen. Röjningsarbetena inom detta område har omfattat ca 40 000 ha per år och statsbidraget till markägare eller motsvarande för detta arbete har uppgått till närmare 5 milj. kr.

Det *skogliga inlandsstödet* som infördes år 1969 är avsett att skapa fler arbetstillfällen åt äldre, lokalt bundna skogsarbetare och för att stimulera till ökade virkesuttag i Norrlands inland samt i vissa delar av Kopparbergs län. Bidrag utgår till fullständiga återväxtåtgärder efter avverkning som utförs på viss svärföryngrad mark. Som villkor för bidrag gäller att såväl avverkningen som de efterföljande skogsvårdsåtgär-

derna skall utföras som beredskapsarbete. För avverkningsarbetet utgår bidrag till täckande av eventuell merkostnad på grund av att arbetet utförs som beredskapsarbete med högst 15 kr. per skogskubikmeter (m^3 sk) plus ersättning för vissa ökade indirekta kostnader. För de efterföljande skogsvårdsåtgärderna utgår bidrag på av domänverket förvaltad mark med 100 % av normal kostnad och på mark som lyder under skogsvårdslagen med 450 kr. per ha eller 300 kr. per ha beroende på kommun och virkestäthet. Utöver detta utgår bidrag till täckande av eventuell merkostnad på grund av att arbetet utförs som beredskapsarbete med högst 250 kr. per ha plus ersättning för vissa ökade indirekta kostnader.

Det totala bidraget uppgick budgetåret 1972/73 till 5,4 milj. kr. Genom beslut den 7 december 1973 har Kungl. Maj:t föreskrivit att det skogliga inlandsstödet skall utgå även under innevarande budgetår.

3 Framställningar om bidrag till intensifierad skogsvård i norra Sverige

Skogsbolagens och skogsägareföreningarnas framställning

Mot bakgrund av en virkesbalansutredning för industriområde I (Norrbottens, Västerbottens och Västernorrlands län samt landskapet Jämtland) anser bolagen och skogsägareföreningarna att det finns behov av att öka skogsproduktionen så att skogsindustrin i området även i framtiden kan försörjas med råvara från det egna industriområdet. Virkesbalansen visar på en brist om 4 milj. m^3 sk år 1975. Någon transport av råvara från södra Sverige till industriområde I bedöms mot bakgrund av industriutbyggnaden i det förra området på sikt inte vara möjlig.

I en vid framställningen fogad utredning framhålls att vissa åtgärder i skogsbruket, främst skogsvårdsåtgärder, skulle kunna öka virkesproduktionen inom det berörda området med ca 9 milj. m^3 sk per år varav hälften skulle kunna tas ut omedelbart i form av ökade avverkningar. De åtgärder som föreslås är gödsling av fastmark, gödsling och/eller dikning av torvmark, ungsogsgröjning, återväxtåtgärder på kalmare, igenplantering av nedlagd åkermark samt snabbare avveckling av skog med låg tillväxt. Åtgärderna föreslås bli utförda under en 20-årsperiod och den totala årliga kostnaden beräknas till ca 75 milj. kr.

Det redovisade skogsvårdsprogrammet beräknas ge en ökad sysselsättning av 800 000 dagsverken per år motsvarande 4 000 årsverken. Arbetsinkomsterna beräknas öka med 90 milj. kr. inom området.

För att programmet skall kunna genomföras behövs enligt bolagen och skogsägareföreningarna relativt omfattande samhällsinsatser. Därför föreslås att statsbidrag skall utgå till åtgärderna med 60 % med möjlig-

het till ytterligare 20 % bidrag om åtgärderna kan betecknas som betungande.

Domänverkets utredning

På marker i delar av Norrland och Dalarna vilka förvaltas av domänverket finns enligt verket möjligheter att utanför ramen för en strikt företagsekonomisk inriktning av verksamheten vidta åtgärder som dels ökar sysselsättningen, dels möjliggör ökade virkesuttag både på kort och lång sikt.

Verket redovisar ett program som under en 10-årsperiod skulle kunna ge sysselsättning åt 675 personer. Programmet omfattar slutavverkning av glesa bestånd, gallring, intensifierad plantering, ungskogsröjning, stamkvistning, dikning och gödsling. Den totala årliga kostnaden för programmet beräknas till ca 43 milj. kr. i 1973 års priser. Efter avdrag för vissa virkesintäkter blir nettokostnaden ca 24 milj. kr. per år.

Den ökade virkesproduktionen beräknas efter 10 år uppgå till 123 000 m³ sk. Genom gödslingsåtgärderna ökar dessutom den årliga avverkningsbara volymen med ca 150 000 m³ sk. De åtgärder i programmet som innebär slutavverkning och gallring beräknas ge ytterligare 260 000 m³ sk per år.

Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län

Inom skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län har utarbetats ett skogligt länsprogram. Genom skogsvårdsåtgärder i huvudsak i överensstämmelse med skogsbolagens och skogsägareföreningarnas program beräknas de årliga gagnvirkesuttagen kunna ökas omedelbart med 1.5 milj. m³ sk per år till 7 milj. m³ sk per år. På lång sikt beräknas uttagen kunna ökas till 8.5 milj. m³ sk per år. Antalet årsverken beräknas under den närmaste 10-årsperioden öka med 2 000 om programmet genomförs. Kostnaderna för programmet har för 10-årsperioden beräknats till 70 milj. kr. per år och de ökade intäkterna till 30 milj. kr. per år.

Länsstyrelserna i Västernorrlands och Jämtlands län

Länsstyrelserna i Västernorrlands och Jämtlands län framhåller att inom länen är den gamla skogen starkt överrepresenterad och ungskogen i motsvarande mån underrepresenterad. Följden av detta blir att förrådet av avverkningsmogen skog om 40—50 år kommer att ha minskat kraftigt. En intensifierad skogsvård är därför nödvändig. Genom gödsling, dikning, avveckling av gammal skog med låg tillväxt samt intensifierad röjning och skogsodling skulle under en 20-årsperiod 600—700 personer kunna sysselsättas till en kostnad av ca 34 milj. kr. per år. Styrelserna bedömer att ökat stöd behövs från samhällets sida till en kostnad av ca 17 milj. kr. för att erforderliga åtgärder skall komma till stånd. Produktionsökningen beräknas till 0.5 milj. m³ sk per år

under den första 20-årsperioden, 0,6 milj. m³ sk ytterligare om ca 50 år och ytterligare 1,8 milj. m³ sk efter ca 80 år.

4 Remissyttrandena

Skogsbolagens och skogsägareföreningarnas framställning år 1970 har remissbehandlats. Remissinstanserna har i och för sig inget att erinra mot de beräkningar som lett fram till de redovisade virkesbalanserna i framställningen. Såväl *skogshögskolan* som *domänverket* och *skogsstyrelsen* framhåller dock svårigheten att entydigt bedöma dessa frågor. *Domänverket* framhåller t. ex. att om man ser till de närmaste 20 å 30 åren råder det ingen tvekan om att tillgången på gammal skog är så stor att behoven som angetts för år 1975 kan täckas för rätt lång tid. Även andra remissinstanser har framfört liknande synpunkter. Samtliga remissinstanser är dock eniga om att även om industrins råvarubehov de närmaste åren kan tillgodoses genom en ökad avverkning av överårig skog måste en ökad skogsproduktion åstadkommas inom området om man på längre sikt skall kunna tillgodose industrins virkesbehov. *Skogsstyrelsen* påpekar att den norrländska industrin f. n. uppväger sitt råvaruunderskott genom virkesköp i södra Sverige och i begränsad omfattning genom import. Bägge dessa råvarukällor bedöms av styrelsen dock som tillfälliga i ett längre perspektiv. Bl. a. *skogshögskolan* påpekar att virkesleveranser från södra till norra Sverige inte är realistiska på längre sikt på grund av skogsindustriutbyggnaderna i södra Sverige.

Alla remissinstanser anser att starka sysselsättningskäl talar för ett genomförande av det föreslagna skogsvårdsprogrammet. *Skogsstyrelsen* betonar att skogsbruket liksom övriga basnäringar i området bör stödjas genom lokaliseringspolitiska åtgärder i syfte att öka produktion, lönsamhet och sysselsättning. *Svenska skogsarbetareförbundet* framhåller att det inte kan vara motiverat att förbehålla nya industrier eller andra nyskapande aktiviteter i Norrland statligt stöd. Basnäringarna inom området bör ges samma möjlighet i alla de fall, där den arbetsmarknadspolitiska effekten blir lika hög i förhållande till insatt kapital som för de nyetablerade industrierna. Enligt förbundet intar skogen och skogsindustrierna i Norrland som basnäringar inom området en så betydelsefull plats i regionens näringsliv att ytterligare inskränkningar i avverkningar och eventuella nedläggningar av fabriksenheter kommer att medföra svårbemästrade arbetsmarknadspolitiska problem. Förbundet påpekar att den beräknade sysselsättningsökningen genom de föreslagna åtgärderna synes vara något i överkant.

Enligt *arbetsmarknadsstyrelsen* kan samhället ha anledning att av lokaliseringspolitiska och arbetsmarknadsmässiga skäl se till att landets och särskilt Norrlands skogstillgångar utnyttjas på ett intensivare sätt

än vad som kortsiktigt synes företagsekonomiskt motiverat. Styrelsen anser att om det från olika synpunkter bedöms angeläget att det norrländska skogsbruket erhåller ett ökat stöd för skogsvårdsåtgärder bör det utformas så, att det ger sysselsättning åt den arbetskraft som eljest blir övertalig vid skogsbrukets rationalisering.

Skogshögskolan framför att det i och för sig inte kan vara en angelägenhet för staten att ingripa vid bristande balans mellan anläggningskapaciteten hos en industri och tillgången till löpande produktionsfaktorer. I detta fall kan sysselsättningseffekten åberopas. Om sysselsättningseffekten är ett tungt vägande argument är enligt högskolan arbetsintensiva åtgärder såsom röjning, gallring och plantering från den synpunkten mera effektiva än exempelvis gödsling som är kapitalintensiv. Eftersom gödsling och gallring i viss mån är utbytbara såsom produktionsbefrämjande åtgärder kan en stimulerad övergång från gallring till gödsling få en negativ effekt på sysselsättningen.

Kommentarer till de föreslagna skogsvårdsåtgärderna m.m. lämnas av de flesta remissinstanserna. Gödslingen av fastmark bedöms allmänt som positiv. *Skogshögskolan* framhåller dock att den produktionsökning som kan uppnås genom gödsling beror i första hand på omfattningen av den mer eller mindre subjektivt bestämda gödslingsarealen. En svaghet i alla kalkyler av detta slag är enligt högskolan de bristfälliga kunskaperna om verkningarna på längre sikt av upprepad kvävegödsling. *Skogsvårdsstyrelsen i Norrbottens län* framhåller att inom privatskogsbruket torde de organisatoriska problemen i samband med gödsling bli betydande. *Skogsvårdsstyrelsen* påpekar att privatskogsbruket består av ett mycket stort antal fastigheter av högst varierande storlek och sammansättning samt att ägarna utgör en heterogen grupp med olika intresseinriktning och förutsättningar i ekonomiska och andra avseenden. *Skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län* ser positivt på möjligheterna att vinna gehör hos skogsägarna för engångsgödslingar i anslutning till beståndens avveckling. Det är enligt skogsvårdsstyrelsen dock mindre troligt att den kontinuerliga gödslingen kan få någon större omfattning på privat-skogarna inom överskådlig tid.

Remissinstanserna är allmänt positiva till förslaget om gödsling och/eller dikning av torvmark. *Domänverket* framhåller dock att en höjning av myrarnas och sumpskogarnas produktion med inemot 3 milj. m³ sk/år som resultat av dikning och gödsling enligt verkets erfarenheter måste ses som en mycket optimistisk bedömning. *Skogshögskolan* framhåller att vid kostnadsberäkningen har utredningarna förbisett att en del av torvmarkerna är glest bevuxna eller kala.

Utöver dikning och gödsling krävs därför i många fall att en fullständig eller kompletterande skogsodling utförs. Liknande synpunkter framförs av *skogsvårdsstyrelsen i Västerbottens län*, som konstaterar att vad gäller myrmarkerna torde de nödvändiga investeringarna bli så

höga att lönsamheten i vissa fall kan ifrågasättas. Betydligt generösare bidragsregler torde därför enligt skogsvårdsstyrelsen vara en förutsättning för att torvmarkerna skall kunna göras produktiva i den omfattning som beräknats.

Samtliga remissinstanser som yttrat sig i frågan är positiva till åtgärder som stimulerar en intensifierad röjning. *Skogshögskolan* framhåller att vid högskolan erhållna resultat från röjningsförsök styrker att gagnvirkesvinster av angiven storleksordning bör vara möjliga. Högskolan betonar dessutom röjningens stora betydelse för sänkta kostnader i framtida avverkningar. Flera remissinstanser har framfört liknande synpunkter.

Skogshögskolan påpekar i detta sammanhang önskvärdheten att möjligheterna att stimulera gallringshuggningarna studeras.

Alla remissinstanser som yttrat sig i frågan är eniga om behovet av en snabbare avveckling av överårig skog och en intensifierad skogsodling. Det påpekas att av detta följer ett ökat behov av statligt stöd till skogsodling till områden där rotnettona är låga av olika anledningar.

5 Departementschefen

Den svenska skogen har sedan länge haft stor betydelse för landets ekonomi. Exportvärdet av skogsindustri- och skogsprodukter har ökat från 2,4 miljarder kr. år 1950 till 8,9 miljarder kr. år 1972. Exportvärdet år 1973 beräknas bli inte obetydligt högre. Skogsnäringens andel av den totala exporten har under samma period minskat från 42 % till 22 %. Närmare 70 % av sågverks- och pappersproduktionen exporteras liksom 45 % av den producerade mängden massa, fiberskivor och spånskivor. Skogsnäringens importandel är liten jämfört med andra exportnäringars.

Eftersom skogsnäringens exportandel är hög har världsmarknadspriserna en avgörande betydelse för timmer- och massavedspriserna. Dessa har under den senaste 20-årsperioden förändrats obetydligt medan kostnaderna för manuellt arbete stigit mycket kraftigt. Skogsbruket har därför fortlöpande rationaliserat främst avverkningarna. Dagsverksåtgången för avverkning, skogsvård m. m. per producerade skogskubikmeter (m^3 sk) som i början av 1950-talet var något över 1 hade år 1972 minskat till 0,2. Minskningen av antalet sysselsatta i skogsbruket som blivit en följd härav har motverkats till viss del genom att de årliga bruttoavverkningarna ökat från 50 milj. m^3 sk till närmare 80 milj. m^3 sk.

Statistiken över antalet sysselsatta i skogsbruket är svårtolkad bl. a. beroende på skilda undersökningsmetoder och den förhållandevis stora andelen säsonganställda och tillfälligt anställda. Enligt nationalräkenskaperna har antalet i skogsbruket sysselsatta de senaste tio åren minskat

med 50 000 till ca 70 000. Minskningen har drabbat skogslänen kraftigast. I dessa län har andelen i skogsbruk sysselsatta sedan början av 1950-talet minskat från 10 % till 5 %. Sysselsättningsvolymen i hela landet kan beräknas ha minskat från 55 milj. dagsverken per år i början av 1950-talet till 15 milj. dagsverken per år i början av 1970-talet.

Av särskilt intresse är frågan om sysselsättningsunderlaget i skogsbruket varaktigt skulle kunna förbättras genom en ytterligare ökad avverkningsvolym i kombination med ökad volym skogsvårdsåtgärder. Frågan om ökning av avverkningarna har diskuterats livligt det senaste året, inte minst i anslutning till skogsindustrins aviserade utbyggnadsplaner.

Både i den gällande skogspolitiken och i riktlinjerna för 1973 års skogsutrednings arbete slås fast att målet för skogsbruket skall vara en långsiktig, hög produktion. Vilka möjligheter som finns att uppfylla en sådan målsättning beror på dels det nuvarande skogstillståndet, dels hur avverkningar och skogsvårdsarbeten bedrivs i framtiden. Det nuvarande skogstillståndet kännetecknas av ett överskott på äldre skog. Samtidigt råder en utpräglad brist på ung och medelålders skog särskilt i de norra och mellersta delarna av landet.

Hur avverkningar kan bedrivas i framtiden studeras i s. k. avverkningsberäkningar. Sådana har gjorts i betänkandet (SOU 1968: 9) Virkesbalanser 1967 och i samband med 1970 års långtidsutredning (SOU 1970: 71). Dessa beräkningar har emellertid omfattat en relativt kort tidsperiod — 10—20 år — samtidigt som beräkningsunderlaget bl. a. grundat sig på erfarenheter från skogsskötselprinciper som inte längre tillämpas.

Av intresse vid bedömningar av avverkningsmöjligheterna på lång sikt är beräkningar som sträcker sig över en tidsperiod längre än 40—50 år. Sådana beräkningar presenterades av skogsindustriernas samlingsutskott (SISU) i början av år 1973. Enligt dessa beräkningar, som bl. a. förutsätter en fördubbling av skogsvårdsvolymen, skulle de årliga avverkningarna under de närmaste 20—30 åren kunna ökas till 85—90 milj. m³ sk varefter bristen på avverkningsmogen skog skulle kräva en minskning av avverkningarna till ca 60 milj. m³ sk per år. SISU har också gjort beräkningar för ett bruttoavverkningsalternativ som långsiktigt skulle kunna ge mellan 75 och 80 milj. m³ sk per år. Detta alternativ förutsätter relativt omfattande odling av främmande, snabbväxande trädslag och i viss utsträckning förkortade omloppstider. Den nuvarande avverkningsvolymen kan uppskattas till 75—80 milj m³ sk. SISU:s beräkningar som omfattar en 80-årsperiod, grundar sig på skogstillståndet under perioden 1964—1968.

För att ge underlag för 1975 års fastighetstaxering och inom ramen för 1973 års skogsutrednings uppdrag pågår vid skogshögskolan arbete med långsiktiga avverkningsberäkningar. Preliminära resultat av dessa vi-

sar för norra Norrlands del överensstämmelse med tendenserna i SISU:s beräkningar. Skogshögskolans beräkningar förutsätter bl. a. att andelen gallring i avverkningarna ökas betydligt.

De refererade beräkningarna antyder alltså att avverkningarna om 30—40 år måste minskas på grund av den nuvarande bristen på medelålders och yngre skog, en brist som sammanhänger med de skogsskötselprinciper som tillämpades fram till slutet av 1940-talet. Tillgången på äldre skog innebär å andra sidan att man inte behöver räkna med någon direkt brist på skog under tiden dessförinnan. I beräkningarna förutsätts en intensifierad skogsvård i hela landet. Beroende på vilka åtgärder det är fråga om kan resultatet av dem tillgodogöras under olika perioder. En intensivare skogsodling ger t. ex. utslag först om 70—120 år medan ökad ungskogsrojning har betydelse för avverkningsutfallet om kanske 30—60 år.

Beräkningar av hur sysselsättningen i skogsbruket förändras vid tillämpning av alternativa avverkningsprogram har på uppdrag av arbetsmarknadsstyrelsen gjorts av en särskild arbetsgrupp som avgett rapporten Skogsbrukets arbetskraft under 1970-talet. Om dessa beräkningar tillämpas på SISU:s högre avverkningsalternativ blir resultatet en halvering av sysselsättningsvolymen i skogsbruket under 1970-talet. Anledningen härtill är främst att det bedömts vara nödvändigt att rationalisera avverkningsoperationerna ytterligare.

Även om rationaliseringstakten i den nämnda utredningen kan ha överskattats är dock tendensen klar. En ökad avverkning den närmaste tiden kommer inte att öka sysselsättningen i skogsbruket. En ökad satsning på skogsvård skulle dock kunna minska konsekvenserna från sysselsättningssynpunkt av rationaliseringen både på kort och lång sikt. Enligt min mening är det därför angeläget att intensifiera skogsvården både för att minska en framtida svacka i virkesförsörjningen och för att förbättra sysselsättningen. Sådana åtgärder är emellertid särskilt ekonomiskt betungande i områden där skogsbruket arbetar med obetydliga ekonomiska marginaler. Så är fallet i främst norra Sverige. Samtidigt är det oftast i dessa områden som skogsbruket har den största betydelsen för sysselsättningen. Enligt min mening bör därför skogsvården i norra Sverige intensifieras med stöd av statliga bidrag.

Förslag om ett skogsvårdsprogram med statligt stöd för vissa delar av Norrland har framförts dels av vissa skogsbolag och skogsägareföreningar, dels av myndigheter och organisationer. Förslagen har framförts både i särskilda skrivelser och i 1970 års länsplanering. Frågan togs även upp vid 1972 års riksdag i samband med behandlingen av propositionen (1972: 111) angående regional utveckling och hushållning med mark och vatten. Chefen för dåvarande inrikesdepartementet anförde därvid att frågan om en intensivare skogsvård skulle tas upp i anslutning till prövningen av skogspolitiska utredningens förslag. Riks-

dagen ansåg att förslag borde läggas fram redan till 1973 års riksdag. Skogspolitiska utredningen överlämnade sina förslag i mars 1973. Regeringen uttalade därvid att dessa förslag inte kunde ligga till grund för skogspolitikens utformning utan ytterligare utredning. I september 1973 tillkallades därför sakkunniga för att utreda vissa frågor inom skogspolitiken, 1973 års skogsutredning (Jo 1973: 6).

Enligt min mening är en intensifierad skogsvård i norra Sverige så betydelsefull både för sysselsättningen och för den framtida virkesproduktionen att de sakkunnigas förslag inte bör avvaktas innan åtgärder vidtas i detta avseende.

De tidigare nämnda förslagen till intensifierad skogsvård inrymmer åtgärder som skulle ge en ökad virkesproduktion både på kort och lång sikt. Förslagen omfattar även åtgärder som ger sysselsättning både den närmaste tiden och i ett längre perspektiv. De åtgärder som föreslagits är gödning av fastmark, gödning och/eller dikning av myr och sumpskog, intensifiering av röjning och skogsodling, igenplantering av nedlagd åkermark samt snabbare avveckling av gammal skog med låg tillväxt.

Av den totala skogsmarksgödningen har de senaste åren ca 35 % utförts i de fyra nordligaste länen. Den utförs nästan helt av storskogsbruket. Skogsgödningen skapar möjligheter att snabbt öka avverkningsarna i samma mån som tillväxten ökar. Frågan om gödning både i jordbruket och skogsbruket är f. n. föremål för utredning. Enligt min mening bör utredningsarbetet slutföras innan ställning tas i dessa frågor.

Vad gäller dikning av torvmarker har det hävdats att sådan skulle kunna påverka grundvattennivån negativt i skogsbestånd som ligger i närheten av torvmarkerna och därmed orsaka en lägre produktion där. Innan denna fråga är bättre belyst är jag inte beredd att ta upp frågan om en intensifierad verksamhet med dikning av torvmarker. Till frågan om dikning av skogbevuxna försumpade marker återkommer jag senare.

Beträffande skogsodling på marker som tagits ur jordbruksproduktionen vill jag framhålla följande. För plantering av sådana marker finns sedan länge ett särskilt anslag. Bidrag utgår med mellan 50 och 60 % av kostnaderna för själva åtgärden och för planeringen av den. Den anvisade bidragsramen har under en följd av år uppgått till 6 milj. kr. men har inte utnyttjats helt. Vidare har anvisats medel för försöksverksamhet med landskapsvårdande åtgärder inom odlingslandskapet. Innan resultat föreligger av bl. a. denna försöksverksamhet är jag inte beredd att föreslå någon ändring av det statliga stödet till skogsplantering på nedlagd jordbruksmark. Inte obetydliga arealer nedlagd jordbruksmark har under en följd av år förbuskats. Dessa arealer är inte till nytta varken för skogsbruket eller för jordbruket och kan inte heller sägas vara attraktiva inslag i landskapet. Enligt min mening är det angeläget att en klarare bild av läget erhålls så att utnyttjandet av dessa marker

kan ske på ett från alla synpunkter sett bästa sätt. Jag avser därför att senare föreslå Kungl. Maj:t att uppdrag lämnas åt skogsstyrelsen, lantbruksstyrelsen och naturvårdsverket att gemensamt utarbeta förslag till åtgärder på marker som tagits ur jordbruksproduktionen och som ännu inte kommit till särskilt utnyttjande.

Förslaget om snabbare avveckling av gammal skog med låg tillväxt kan jag inte helt biträda. Jag anser det emellertid angeläget att påskynda en fortsatt restaurering av sådana lågproducerande bestånd som har karaktären av tras- och restskog och som vanligen uppkommit genom olämpliga huggningsformer under första hälften av detta århundrade. Sådan restaurering som medverkar till att öka skogsproduktionen på lång sikt bör stödjas inom ramen för ett skogsvårdsprogram för norra Sverige.

Skogsodling, röjning, dikning av sumpskogar och i viss mån gallring är exempel på investeringar vars avkastning man kan tillgodogöra sig först långt fram i tiden. Åtgärderna är nödvändiga för att skogsmarkens produktionsförmåga skall kunna utnyttjas på bästa sätt. Inom vissa delar av Norrland där skogsbrukets lönsamhet på grund av geologiska och klimatiska förhållanden, stora transportavstånd m. m. är dålig bedrivs skogsskötseln med relativt låg intensitet. Samtidigt har emellertid dessa områden sedan gammalt skogsbruket som basnäring och är beroende av ett skogsbruk på högsta möjliga intensitetsnivå.

De inventeringar som gjorts i fråga om återväxtresultaten i Norrland har i flera fall visat att antalet huvudplantor i förnygringarna minskat kraftigt under det senaste årtiondet. Vidare har plantöverlevnaden visat sig vara mindre god i extrema klimatlägen, vanligen beroende på olämplig plantproveniens. Dessutom har, uppenbarligen i alltför stor utsträckning, valts självförnyring under fröträdd i stället för kultur. Detta har haft till följd att den s. k. kalmarkstiden blivit alltför lång och förnygringsresultatet ofta dåligt. Behov föreligger alltså av ett omfattande restaureringsarbete på äldre hyggen med otillfredsställande återväxt. Det är över huvud taget angeläget att kalmarkstiderna görs så korta som möjligt genom utnyttjande av intensiva återväxtåtgärder som markberedning under fröträdd eller skogsodling. På så sätt kan den framtida skogsproduktionen ökas. Kostnaderna för de nämnda åtgärderna kan emellertid ofta vara ekonomiskt betungande. Enligt min mening är det därför angeläget att samhället går in med stöd till sådana restaureringsåtgärder i norra Sverige. Fullständiga återväxtåtgärder på områden där tras- och restskogar avverkas bör även omfattas av detta stöd.

Röjning av plant- och ungskog är nödvändig för att en onödig produktion av klenvirke skall undvikas. Stora arealer har röjts genom beredningsarbete de senaste åren. Trots detta finns omfattande områden där röjningen blivit eftersatt. Skogsstyrelsen har beräknat att om det eftersläpande röjningsbehovet i norra Sverige skall hämtas in under en

20-årsperiod fordras att de årliga röjningsarealerna ökas med ca 60 000 ha. Plant- och ungskogsröjning bör normalt ingå i skogsägarens åligganden. Skogspolitiska utredningen har föreslagit att detta skall föreskrivas i skogsvårdslagen (1948: 237). Den omfattande eftersläpningen gör emellertid att det är angeläget med en satsning i norra Sverige från samhällets sida för att avhjälpa denna brist och möjliggöra en mer normal omfattning på röjningsverksamheten i framtiden.

Andelen avverkat virke från skogsvårdande gallringar har sedan början av 1950-talet minskat från ca 45 % till ca 20 % som medeltal för hela landet. Gallringsandelen är lägst i norra Sverige. Orsaken till denna utveckling är dels att mängden gallringsbara bestånd har minskat, dels att kostnadsutvecklingen i många fall gjort att gallringen inte är lönsam. Mekanisering av gallring är avsevärt svårare än mekanisering av slutavverkning. Ett omfattande arbete med utveckling av mekaniserade gallringsmetoder pågår. Svårigheter kommer dock att finnas kvar för lång tid framöver särskilt i Norrland där det lämpliga virkesuttaget i gallringarna ofta är lågt och dimensionerna klena. Från skogsbrukets sida har svårigheterna i detta avseende mötts med skogsvårdsprogram som innebär få och kraftiga gallringar. Sådana program innebär en kompromiss mellan produktionsmässiga och företagsekonomiska önskemål. För att minska de förluster som dessa program kan ge i form av minskad gagnvirkesproduktion och självgallring finner jag det angeläget att samhället satsar på en ökning av de skogsvårdande gallringarna i norra Sverige.

Dikningen av torvmarker har jag berört i det föregående. Jag framhöll därvid att jag inte nu är beredd att ta upp denna fråga. Virkesbalansutredningen har i sitt betänkande (SOU 1968:9) Virkesbalanser 1967 redovisat förekomsten av stora arealer sumpskogar särskilt i de fyra nordligaste länen. Genom dikning av dessa marker kan enligt utredningens bedömning den årliga bruttoproduktionen ökas med över 1 milj. m³ sk. Enligt min mening är det angeläget att samhället stödjer en sådan verksamhet i norra Sverige främst med tanke på den framtida råvaruförsörjningen för industrin.

Sammanfattningsvis förordar jag att följande åtgärder skall ingå i ett skogsvårdsprogram för norra Sverige, nämligen återväxtåtgärder i första hand på områden med otillfredsställande föryngringsresultat och på områden som under längre tid legat obehandlade, återväxtåtgärder på områden där tras- och restskog avverkas, inhämtning av eftersläpande röjningsbehov i plant- och ungskog, skogsvårdande gallringar i bestånd med relativt låga virkesförråd eller klena dimensioner, avverkning av tras- och restskogar samt dikning av skogbevuxna, försumpade marker.

Jag vill betona att det är angeläget att skogsvårdsåtgärder som normalt skall utföras och som inte ingår i detta program också intensifieras.

Det statliga stödet till de särskilda åtgärder jag föreslagit i det föregående bör begränsas till norra Sverige. Det hittillsvarande stödet på området är såvitt gäller anslaget Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m. begränsat till de fyra nordligaste länen och såvitt gäller det s. k. skogliga inlandsstödet till i huvudsak Norrlands inland. Det nu ifrågasvarande stödet bör enligt min mening omfatta hela Norrland utom Gästrikland samt dessutom Malungs, Mora, Orsa, Vansbro och Älvdalens kommuner i Kopparbergs län och Torsby kommun i Värmlands län. Skogsbrukets betydelse för sysselsättningen och skogsbrukets ekonomiska marginaler varierar givetvis inom det nämnda området. Det stöd som jag föreslår i det följande bör därför differentieras i viss utsträckning. Ett högre stöd bör utgå inom ett område motsvarande det inre stödområdet enligt 4 § kungörelsen (1970: 180) om statligt regionalpolitiskt stöd (ändrad senast 1973: 869).

Stödets storlek bör i princip uppgå till högst 60 % av godkänd kostnad i det föreslagna inre området och till högst 40 % av sådan kostnad i övriga delar. I den mån bidrag nu kan utgå med högre procentsats i samverkansområdena bör denna tillämpas även i fortsättningen. När det gäller åtgärder som ger vissa intäkter, nämligen gallring samt avverkning av restskogar och motsvarande bör bidraget dock avse den beräknade skillnaden mellan skogsägarens alla direkta och indirekta kostnader för avverkningen och intäkterna för virket. För att skapa en enklare administration bedömer jag det lämpligt att de procentuella bidragen omformas till ett fast bidrag per arealenhet. Dessa fasta bidrag bör omprövas efter hand med hänsyn till kostnadsutvecklingen. Fasta bidrag kan givetvis inte bli helt rättvisa. Detta uppvägs enligt min mening av den förenklade administrationen av verksamheten. Avsikten med stödet är ju främst att skapa sysselsättning i en verksamhet som först på lång sikt kan ge utdelning för den enskilde markägaren.

Det föreslagna stödet bör verksamt kunna bidra till att öka sysselsättningsmöjligheterna inom skogsbruket. I första hand bör självfallet de som redan arbetar i skogsbruket eller arbetslösa skogsarbetare på orten sysselsättas inom här berörd skogsvård. Det är därför angeläget med en nära samverkan mellan skogsbruket och arbetsmarknadsmyndigheterna. Centralt bör stödet administreras av skogsstyrelsen i samråd med arbetsmarknadsstyrelsen vad gäller regional fördelning och tidpunkt för genomförande. Skogsvårdsstyrelserna bör svara för den regionala administrationen. I den mån redan arbetslösa skall utföra åtgärderna bör arbetskraften anvisas av arbetsförmedlingen. Mot bakgrund av vad jag nu sagt och av att staten och skogsbolagen är de dominerande markägarna i det inre stödområdet föreslår jag att stödet utgår likformigt till alla ägarekategorier.

Effekten på sysselsättningen av det föreslagna programmet beror helt på vilka åtgärder som kommer att dominera och hur verksamheten kom-

mer att fördelas geografiskt. För egen del anser jag det angeläget att åtgärder i det inre stödområdet prioriteras. Detta får emellertid inte hindra verksamhet av större omfattning i de övriga delarna av det område som enligt vad jag tidigare har förordat bör omfattas av stödet, om sådan verksamhet kan bidra till att öka effekten till en början. Jag beräknar att de åtgärder jag föreslagit skall kunna ge en ökad sysselsättning om ca 250 000 dagsverken per år samt på lång sikt ytterligare 250 000 dagsverken per år. Sammantaget motsvarar detta ca 2 500 årsverken.

De föreslagna åtgärderna bör leda till en tillväxtökning som på sikt kan möjliggöra en ökad avverkning i förhållande till vad som annars är möjligt. Denna ökning kan beräknas uppgå till på sikt 3—4 milj. m³ sk.

Som jag tidigare nämnt bör stödet administreras centralt av skogsstyrelsen. Skogsstyrelsens personalresurser behöver därvid förstärkas. Kostnaderna härför under budgetåret 1974/75 beräknar jag till 150 000 kr. Skogsstyrelsen bör medges att för budgetåret 1974/75 överskrida anslaget Skogsstyrelsen med motsvarande belopp. Det ankommer på Kungl. Maj:t att besluta i denna fråga. En förutsättning för att programmet skall bli effektivt är att det finns väl underbyggda planer för verksamheten. Detta är också en förutsättning för att denna skall så långt möjligt kunna bedrivas i samverkan mellan olika markägare. En sådan samverkan är angelägen enligt min mening. Redan befintliga planer som kan utnyttjas har för det enskilda skogsbruket i stor utsträckning utarbetats inom ramen för den verksamhet inom samverkansområden som bedrivs i de fyra nordligaste länen. Den kompletterande planering som behövs för det privata skogsbruket föreslår jag erhåller stöd av samma storlek som hittills. Som jag tidigare nämnt är det av avgörande betydelse för effekten av ifrågavarande stödverksamhet att planering kan ske för en inte alltför kort period. Jag föreslår därför att verksamheten i första hand skall planeras för en tioårsperiod. Vissa modifieringar kan bli aktuella bl. a. i samband med ställningstagandena till förslagen från 1973 års skogsutredning. Jag förutsätter att skogsforskningens senaste rön tillämpas och att endast fullgott plantmaterial kommer till användning.

Det ankommer på Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer att meddela de särskilda föreskrifter som kan föranledas av bifall till vad jag nu förordat.

De beräkningar av råvarutillgångarna för industrin som jag tidigare refererat är traditionella så till vida att de omfattar endast de volymer som ryms i själva trädstammen. En inte obetydlig fibervolym finns emellertid i toppar, grenar och stubbar som i dag inte tas tillvara. Detta gäller även en förhållandevis stor volym i de småträdd som lämnas kvar vid ungskogsröjningar. Enligt riksskogstaxeringen uppgår volymen av i

skogen kvarlämnade fällda hela träd till mellan 5 och 6 milj. m³ sk varje år. Vid en intensifiering av röjningsverksamheten skulle denna volym öka avsevärt. Vissa bedömningar visar att volymen toppar, grenar och stubbar som årligen lämnas kvar uppgår till kanske 20—30 milj. m³ sk. Enligt min mening är det angeläget att dessa fibervolymer så långt som möjligt kommer till användning.

Frågan om vilka metoder och hjälpmedel som skall användas vid tillvaratagande av det nämnda "skogsavfallet" har varit föremål för forsknings- och utvecklingsarbete. Jag har tidigare i år framhållit att man bör positivt pröva stöd till utvecklingsarbete av maskiner och metoder för ett effektivare utnyttjande av skogsavfallet som energikälla. Frågor om separering av de olika komponenterna i avfallet har ännu inte lösts på sådant sätt att hela den tillgängliga fibermängden kan komma till användning i massaindustrin. I ett längre perspektiv bör man emellertid räkna med att det utvecklingsarbete som nu görs kan komma skogsindustrin tillgodo och motverka en ogynnsam utveckling av råvaruutbudet beräknat på traditionellt sätt.

Att skogsavfallet tas till vara är viktigt även med hänsyn till förekomsten av insektshärjningar. I våra skogar pågår sedan flera år omfattande insektshärjningar som minskar skogens tillväxt och därmed råvarutillgångarna för industrin. Insektshärjningarna kan minskas bl. a. genom att skogsavfallet tas omhand.

Mot bakgrund av det sagda bör enligt min mening statligt stöd kunna lämnas till forskning och utveckling rörande maskiner och metoder för tillvaratagande av skogsavfall m. m. För detta ändamål behöver särskilda medel anvisas. Jag förordar att 2 milj. kr. anvisas för nästa budgetår för ändamålet. Dessa medel bör anses ligga inom ramen för det förslag om åtgärder för bättre hushållning med energi som anmälts i prop. 1974: 25 angående vissa ekonomisk-politiska åtgärder. Verksamheten bör administreras av skogshögskolan efter samråd med nämnden för skogsteknisk forskning. Medlen bör användas så att forskningen kan omsättas i praktiken så snabbt som möjligt.

6 Anslagsfrågor för budgetåret 1974/75

6.1 Bil. 11 D 5. Åtgärder för intensifierad skogsvård i norra Sverige, m. m.

1972/73 Utgift	18 712 050
1973/74 Anslag	110 100 000
1974/75 Förslag	40 100 000

¹ Anslaget Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m.

Statsbidrag utgår till enskilda markägare i de fyra nordligaste länen. Huvuddelen av anslaget utnyttjas för bidragsgivning inom s. k. samver-

kansområden (lokaliserade till de delar av länen, där skogen ej är att hänföra till svårförnygrad), medan en mindre del utgår för att fullgöra tidigare planerade åtgärder inom s. k. skogsvårdsområden i lappmarken. Bidragsbestämmelserna finns i kungörelsen (1940: 599) angående villkor för statsbidrag från anslaget till åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m.m. (ändrad senast 1960:327) samt i regleringsbrev för budgetåret 1960/61 angående bl. a. det särskilda stödet åt skogsbruket i övre Norrland.

	1973/74	Beräknad ändring 1974/75	
		Skogsstyrelsen	Departementschefen
Rambelopp			
1. Samverkansområden	11 000 000	+ 400 000	—
2. Skogsvårdsområden	900 000	+ 200 000	—
3. Intensifierad skogsvård i norra Sverige	—	—	- 30 000 000
	11 900 000	+ 600 000	+ 30 000 000
Anslag	10 100 000	—	+ 30 000 000

Skogsstyrelsen

1. Under budgetåret 1972/73 har samverkansområden fastställts med en areal av ca 250 000 ha. Sedan verksamhetens början år 1960 har områden med sammanlagt ca 2,3 milj. ha blivit fastställda. Av den privat-skogsmark som bedöms lämplig för områdesbildning ingår ca 70 % i samverkansområden.

Skogsägarnas intresse för att bilda samverkansområden är stort. Den hittillsvarande verksamheten har visat att områdesbildning medför en allmänt ökad aktivitet inte endast vad beträffar bidragsberättigade skogsvårdsåtgärder utan även i fråga om avverkningar m. m. F. n. återstår för områdesbildning ca 1 milj. ha. Denna beräknas vara slutförd om mellan 3 och 6 år. En successiv revidering av områdesplanerna är emellertid nödvändig och skulle kunna passas in i den form av skogsvårdsprogram som 1972 års riksdag begärt. Mot bakgrund av detta och med hänsyn till ökade kostnader för avsyning och uppföljning av verksamheten föreslås att rambeloppet räknas upp med 400 000 kr. till 11 400 000 kr.

2. Behovet av bidrag inom skogsvårdsområden bedöms minska successivt. För budgetåret 1974/75 föreslås dock en uppräknig av rambeloppet med 200 000 kr. till 1 100 000 kr.

3. Utbetalningarna under anslaget beräknas till 10,1 milj. kr.

Departementschefen

Statens kostnader för budgetåret 1974/75 för det program avseende intensivare skogsvård i norra Sverige som jag föreslagit i det föregående beräknar jag till 30 milj. kr. För ändamålet bör en särskild bidragsram anvisas. Rambeloppet bör, förutom förvaltningsbidrag, avse skogsvårdsstyrelsernas utfästelser om bidrag.

När den verksamhet jag nu förordat kommit i gång bör vissa äldre bidragsformer successivt avvecklas. Detta gäller t. ex. bidragen till skogsvårdsområden och samverkansområden inom ramen för ifrågasvarande anslag. Nya utfästelser om bidrag enligt de äldre bestämmelserna bör inte göras annat än om de behövs för att tillgodose redan uppgjorda planer. Den del av detta anslag — ca 2 milj. kr. — som används för skogsvägbyggnad bör senare överföras till anslaget Vägbyggnader på skogar i enskild ägo. Vidare bör den del av anslaget Bidrag till skogsförbättringar som används för visst återväxtarbete i Norrland i fortsättningen i huvudsak orienteras till övriga delar av landet.

I fråga om samverkansområden föreslår jag att ramen tills vidare under budgetåret 1974/75 tas upp med oförändrat 11 milj. kr. Rambeloppet bör, förutom förvaltningsbidrag, avse skogsvårdsstyrelsens utfästelser om bidrag. För statsbidrag till åtgärder avseende skogsvårdsföretag i lappmarken bör ramen tills vidare under budgetåret 1974/75 tas upp med oförändrat 900 000 kr. Kungl. Maj:t bör kunna jämka fördelningen mellan de tre ändamålen. För utbetalning under anslaget beräknar jag 40,1 milj. kr.

6.2 Forskning rörande tillvaratagande av skogsavfall m.m.

I det föregående har jag föreslagit att medel skall anvisas för forskning och utveckling av maskiner och metoder för tillvaratagande av skogsavfall m.m. för energiändamål och andra ändamål. Verksamheten bör administreras av skogshögskolan efter samråd med nämnden för skogsteknisk forskning. Kostnaderna för nämnda verksamhet budgetåret 1974/75 beräknar jag till 2 milj. kr.

Med hänvisning härtill förordar jag att i riksstaten för budgetåret 1974/75 förs upp ett reservationsanslag av 2 milj. kr., benämnt Forskning rörande tillvaratagande av skogsavfall m.m. Av praktiska skäl bör emellertid hela kostnaden för verksamheten bestridas från anslaget Skogshögskolan: Driftkostnader. Detta anslag kommer härigenom att belastas med ett högre belopp än vad som beräknats i riksstatsförslaget. Det av mig nu förordade anslaget kommer sålunda att fungera som s. k. täckningsanslag för riksstaten.

7 Hemställan

Under åberopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

1. godkänna vad jag förordat rörande statsbidrag till intensifierad skogsvård i norra Sverige,
2. godkänna vad jag förordat om stöd till forskning och utveckling rörande maskiner och metoder för tillvaratagande av skogsavfall m.m.,
3. medge att under budgetåret 1974/75 utfästs statsbidrag med högst 41 900 000 kr. till intensifierad skogsvård i norra Sverige samt till skogliga åtgärder inom samverkansområden i de fyra nordligaste länen och för att fullgöra skogsvårdsföretag i lappmarken,
4. till *Åtgärder för intensifierad skogsvård i norra Sverige, m. m.* för budgetåret 1974/75 under nionde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 40 100 000 kr.,
5. till *Forskning rörande tillvaratagande av skogsavfall m.m.* för budgetåret 1974/75 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 2 000 000 kr.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten